

EL Kaustisen yhdistyksen sokkomatka 25.7. 2019

Torstaisena aamuna ennen kahdeksaa Ahon bussit, ratissa Esko Aho ja Jouni Uusipaikka, starttasivat Salonkylästä ja Järvelästä. Kirkonkylästä matka jatkui toisella autolla Tastulan ja toisella Kolan kautta Köyhäjoen kylälle. Siellä oltiin sitten äimänkäkenä, mennäänkö Näätinkiin vai Lumppioon?

Nokka oli kuitenkin kohti Halsuaa, joten ei kannattanut kääntyä. Niinpä pian vilahtikin ohi naapuripitäjän perennapuisto ja kaarrettiin kohti Lestijärveä. Matkalla muisteltiin, että retki Halsua-Lestijärvi-Toholampi tehtiin vuonna 2012. Ei kai niitä taas! Marjusaaren ja Kalliokosken tiehaarat vilahtivat ohi, eikä Kanaseenkaan pysähtytty. Lestijärven kohdalla puhe kääntyi Åke Utterin taidekotiin ja muisteltiin myös Hirvikosken lounasta ja Pajamäen iltakahvia edelliseltä kerralta.

Eivätkä autot kääntyneet Lestilläkään! Suoraan vaan kohti Reisjärveä näytti olevan suunta. Siellä tultiin Susisaarentielle, ja kahvi odottikin meitä jo Kartanohotelli Saaressa. Mukava paikka, Suomen suurimmat korvapuustit ja mitä ihanin järvimaisema. Siinä sitä jotakin välietapiksi.

Matkan jatkuessa selvisi vähitellen, että Pihtipudas oli päivän pääkohteemme. Ensimmäiseksi siellä suuntasimme kohti kirkkoa, tutustuimme sitä ympäröivään, hyvin hoidettuun hautausmaahan, sankarihautoihin ja kahdeksan surmanluodin uhreiksi joutuneiden poliisien muistomerkkiin. Niitä meille esitteli kotiseutumies ja historiantutkija Juhani Krook Pihtipudas-seurasta.

Pihtiputaan kirkko on Keski-Suomen vanhin käytössä oleva puukirkko. Seurakuntapastori kertoi meille kirkosta ja seurakunnasta, kesätyöntekijä säesti yhteisesti laulettua suvivirren. Meille kerrottiin kirkon konserteista ja siitä, että kun paikkakunnan oma kuuluisuus Pete Parkkonen konsertoi kirkossa, liput varataan kaikki jo hyvissä ajoin etukäteen. Myös EL Pihtiputaan yhdistyksen puheenjohtajisto ja matkavastaava olivat tulleet iloksemme meitä tervehtimään. Me esitimme Kaustisen terveisemme isännille laulamalla yhdessä tuttuun tapaan Kreeta Haapasalon Kanteleeni.

Kirkon jälkeen pistäydyimme hautausmaan laidalla sijaitsevassa Pihtiputaan kotiseutumuseossa ja laitoimme lähes jokainen nimemme oikein vieraskirjaankin.

Seuraava kohteemme oli Pihtiputaan Wanha Pappila, jonka valmistumisvuosi on 1884. Wanha Pappila oli Pihtiputaan ensimmäisen kirkkoherran, Aleksander Gummeruksen, perheen koti. Tunnetuin Gummeruksen perheen lapsista oli vuonna 1888 syntynyt Lauri "Tahko" Pihkala. Hän muutti sukunimensä Pihkalaksi myöhemmin. Tahkoa saamme kiittää mm. pesäpallopelistä ja siitä, että Suomessa koululaiset saavat viettää hiihtolomaa. Veljeksistä Jaakko Gummerus oli Tampereen ja Turun hiippakunnan piispa. Opiskeluajoina hän keräsi pihtiputaalaista kansanperinnettä Kansantieteen arkistoon. Hänen tiedetään sanoneen: "Ei missään ole niin mukavaa kuin tässä maailmassa ja Pihtiputaalla."

Wanhan Pappilan pihapiirissä on ennen sijainnut myös navetta ja väentupa. Nyt jo puretun navetan yksi kulma sijaitsi tiellä silloin, kun vanha nelostie kulki pappilan kautta. Väentuvassa asui ensin pappilan palkollisia, ja sotien jälkeen väentupaan majoitettiin siirtokarjalaisia väliaikaisiin tiloihin. Väentupa on edelleenkin pappilan pihamaalla. Pihtiputaan seurakunta lahjoitti pappilan rakennukset Pihtipudas-Seuralle vuonna 1989. Melkein kymmenen vuoden perusteellisen remontin jälkeen Wanha Pappila vihittiin käyttöön vuonna 1997. Nyt talo toimii juhlapaikkana. Sinne, erittäin upeaan saliin, Rajalan Riihen pitopalvelun emäntä oli laittanut maittavan ruuan meillekin. Jälkiruokana saimme nauttia pappilamaisesti mansikka-britakakkua ja kahvia. Ruuan jälkeen pihalla oppaamme Juhani Krook kertoi vielä lisää pappilasta ja sen historiasta.

Pappilassa saimme tavata myös Pihtiputaan Mummon. Mummo on kunnan maskotti ja PR-nainen, joka valitaan joka kolmas vuosi kuntalaisten antamien äänten perusteella. Mummo oli valoisa ja iloinen eläkeläinen, joka kulki suuren kuparipannunsa kanssa keskellämmme ja jututti vieraita.

Leppoisan tuokion jälkeen olikin aika jättää Wanha Pappila ja vuorossa oli opastettu kiertoajelu Pihtiputaan keskustaajaman maisemissa. Juhani Krook opasti toisessa bussissa ja toisessa kertojana oli Kotiseudun sanomien päätoimittaja Heikki Jämsen, oikea kotiseutumies hänkin. Ja mainio laulaja, sitä todisti kierroksen lopussa kuultu Keskisuomalaisten laulu hänen laulamanaan, me vain myötäilimme.

Kierroksen aikana kuulumme pitäjän lähihistoriaa, mm. kuinka pitäjässä vielä muutama vuosikymmen sitten oli ollut yli yhdeksän tuhatta asukasta, mutta nykyisin enää vain vähän päälle neljä tuhatta. Kuten muuallakin, Puttaalla kehitys on sama: kahdeksankymmentä luvulla rakennetut liike-, pankki- ja monet muut huoneistot ovat tyhjiään tai ainakin niissä on tapahtunut monia käyttäjävaihdoksia. Saimme tietää, kuinka Pihtiputaan 21 kyläkoulusta jäljellä on vain kaksi peruskoulua, Putaanvirran yhtenäiskoulu ja Muuraisjärven koulu. Pihtiputaan lukiossa kuitenkin nuoret voivat opiskella yleisopintojen lisäksi lentopallo-, hiihto-, keihäs-, partio- ja musiikkilinjalla. Pihtiputaalaisista julkkiksista mainittiin ainakin Lauri Ihalainen, entinen SAK:n puheenjohtaja ja työvoimaministeri, Jorma Kinnunen, surullisesti juuri retkipäivänämme menehtynyt keihäänheittäjä, Lauri ”Tahko” Pihkala, urheiluvalistaja, Tauno Pasanen, poliisiturmaaja, Pete Parkkonen, laulaja ja Ernest Paananen amerikansuomalainen laulaja, soittaja ja sanoittaja sekä tietenkin tämän hetken kuumimpiin hevosmiehiin kuuluva raviohjastaja Santtu Raitala. Korviin jäi soimaan, että lähes kaikki Pihtiputaan kuuluisuudet olisivat olleet lähtöisin samalta kylältä, nimittäin Elämäjärveltä.

Kun kiersimme eri puolilla kylää, Harjun maisematie teki suurimman vaikutuksen. Se kulki korkealla harjulla, jonka molemmin puolin syvällä alhaalla lainehtivat järvet, toisella puolella Kolima ja toisella Alvajärvi. Kierroksen aikana jalkauduimme ja poikkesimme Kultakeramiikan tehdasmyymälään, jonka yläkerrassa olevaan maailman ainoaan Keihäsmuseoon oli myös mahdollisuus tutustua. Sen jälkeen kierros jatkui Pihtiputaan raviradalle, joka parhaillaan juhlii 50-vuotista toimintaansa. Paikallinen ravirata-aktiivi piipahti molemmissa autoissa kertomassa muutamalla sanalla radasta, sen historiasta ja seuraavalla viikolla järjestettävistä juhlaraveista.

Paluumatkalla keskustaan meille vinkattiin vielä, missä oli Lauri Ihalaisen vapaa-ajan asunto.

Kierros päättyi Niemenharjun liikenneasemalle. Pihtiputaan Matkailukeskus Niemenharju on monipuolinen palvelukokonaisuus upeine päärakennuksineen, leirintäalueomakkeineen ja huoltorakennuksineen. Se onkin valittu vuonna 2017 maailman kauneimmaksi liikenneasemaksi. Ja, mikä parasta: Pihtiputaan Mummon saattaa tavallisena päivänäkin tavata Mummolassa, punaisessa tuvassa, joka sijaitsee aivan Niemenharjun Matkailukeskuksen kupeessa.

Kotimatka alkoi vielä hiukan odottavissa tunnelmissa. Siikailtiin tienviittoja. Mennäänkö Kivijärven vai Kinnulan kautta? Kohti Kinnulaa kääntyi auton nokka ja siellä kohteemme oli Vihtori Storckin perinneateljee.

Meidät vastaanottanut opas kertoi, että koko miljöön oli luonut 1900-luvulla vaikuttanut maanviljelijä, maallikkosaarnaaja ja itseoppinut taiteilija Vihtori Storck. Perinneateljeen kaikki teokset, puuveistokset, maalaukset ja patsaat, hän oli tehnyt parina viimeisenä vuosikymmenenään, aina 82-vuotiaaksi saakka. Hänen viimeisin teoksensa on ateljeen edessä seisova enkelipatsas. Tien toisella puolella maantietä sijaitseva Kinnulan kotiseutumuseoalue katsastettiin päällisin puolin, sillä se oli vierailumme aikaan jo suljettu.

Sitten olikin iltapalan paikka, ja se me poikettiin syömään Riistaravintola Pikku Peuraan Yli-Lestille. Ravintola sijaitsee erittäin kauniilla paikalla entisen Metsähallituksen Metsäpeuranmaan Opastuskeskuksen tiloissa. Turvekaton alla, viihtyisässä salissa ja Valkeisjärvelle avautuvan terassin tunnelmissa nautimme maistuvan savuporokiusauksen lisukkeineen ja joimme mansikkaviinerikahvit.

Päivä alkoikin olla jo illassa, kun viimeinen vaihe kotimatkasta oli vielä edessä. Toholammin Härkänevan kautta saavuimme Ullavaan, jossa meidät yllätti metsään eksynyt pariskunta.

Suuntavaisto oli pettänyt. Kumman? Siitä eivät olleet päässeet yksimielisyyteen, sillä seurauksella, että eivät edes samaan linja-autoon liftanneet. Meidän onneksemme. Ja niinpä Viitasalon tiehaarasta Neverbackaan saimme kuulla huumorintäyteiset ja hyvät kuvaukset Kokkolan kaupungin kauimmaisesta kolkasta. Kiitos Töörpakan Jussi ja Emäntä!

Sokkomatkalla olimme pahimmillaan reilu puoli tuntia yli kellonympäryksen. Satakahdeksan urhoollista eläkeläistä kesti retken – ainakin ulkoisesti - iloisin ilmein ja hyvillä mielin, pienistä jonottamisista ja kuumasta auringonpaisteesta huolimatta.

Kiitokset kaikille kyytisä olheille!

On mielhuista valamistella retkiä, ko on lähtijöitä. Ja matkailuhan avartaa!

Kiitokset myös autonkulijettajille Eskolle ja Jounille hyvästä palavelusta!

t. EL Kaustisen yhdistyksen matkailutyöryhmä

Terho Paavola, Maija-Liisa Paavola,

Kari Hanhikoski ja Terttu Hanhikoski

Kertomuksen ylös kirjoitti Terttu – sen, minkä vielä muisti ja sai apua.

Kuvat Terhon ja Tertun otoksia.